

Hoe waarderen veteranen de Nederlandse Veteranendag 2010?

**Verslag van het evaluatieonderzoek dat het Veteraneninstituut heeft
verricht onder een steekproef van de veteranenpashouders**

Maj drs. J.M.H. Groen en drs. J.M.P. Weerts

Kennis- en onderzoekscentrum Veteraneninstituut.

December 2010

Voorwoord

Op 26 juni 2010 vond voor de zesde keer de jaarlijkse Nederlandse Veteranendag plaats. Op verzoek van het Comité Nederlandse Veteranendag heeft het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) van het Veteraneninstituut een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar de waardering van veteranen voor deze dag.

Van 2005 tot en met 2009 heeft het KOC elk jaar een uitgebreide evaluatie verricht. In de aanloop naar de zesde Veteranendag heeft het Comité laten weten dat voor een andere, beperktere opzet van de evaluatie is gekozen. De evaluaties in de voorafgaande jaren hebben een consistent beeld laten zien: veteranen stellen deze dag zeer op prijs en hebben veel waardering voor de afzonderlijke onderdelen van de dag en voor de berichtgeving over deze dag in de media.

In de evaluatie van de Veteranendag 2010 is gericht gekeken naar de evenementen en het muziekprogramma op het Malieveld. Dit jaar is er voor het eerst ook aandacht besteed aan de rol van de digitale media.

Dit verslag is met enige vertraging tot stand gekomen, deels als gevolg van personeelwisselingen en deels ten gevolge van technische complicaties. In het voorjaar van 2010 kwam een einde aan de plaatsing van maj drs. P.M. Huls – Van Zijl bij het Veteraneninstituut. Tot dan toe had zij op een zeer verdienstelijke en grondige manier dit evaluatieonderzoek verzorgd. Haar opvolger is maj drs. J.M.H. Groen. Vanwege zijn uitzending naar Afghanistan en de daaruit voortvloeiende verplichtingen was de plaats van de militair-psycholoog/onderzoeker bij het KOC enige maanden niet vervuld.

De techniek van de online afname en verwerking van vragenlijsten liet ons dit jaar in de steek. Daardoor moesten de ingevulde vragenlijsten alsnog handmatig worden ingevoerd en verwerkt. In dit proces zijn de data met de rapportcijfers voor de verschillende onderdelen van de Veteranendag in Den Haag zoek geraakt.

Over de opzet en uitvoering van de evaluatie van de Nederlandse Veteranendag in 2011 zal in januari 2011 overleg plaatsvinden tussen het Veteraneninstituut en het Comité Nederlandse Veteranendag.

Samenvatting

Het Kennis- en onderzoekscentrum van het Veteraneninstituut heeft een evaluatieonderzoek verricht naar de waardering van veteranen voor de Nederlandse Veteranendag 2010. Hiertoe is eind juni 2010 aan een steekproef van 1.022 veteranen die in de administratie van het Veteraneninstituut geregistreerd zijn als veteranenpashouder een vragenlijst gestuurd.

In vergelijking met voorafgaande jaren is de respons op de enquête iets teruggelopen. In totaal zijn 302 bruikbare vragenlijsten ingevuld retour ontvangen, een respons van 30%. Daarnaast is een relatief groot aantal enquêtes niet volledig ingevuld; deze zijn in deze rapportage niet meegenomen.

Het algemene beeld wat betreft de waardering komt in grote lijnen overeen met de waardering in voorafgaande jaren, zij het dat er sprake is van een licht teruglopende waardering.

Een substantiële minderheid van 12,6% heeft persoonlijk aan één of meer van de evenementen in Den Haag deelgenomen. Dit is vrijwel gelijk aan het percentage veteranen dat in 2009 aan de evenementen in Den Haag deelnam. Veel ouderen kunnen niet meer deelnemen in verband met ziekte of ouderdom. Het defilé staat sterk in de belangstelling; hieraan namen dit jaar relatief meer respondenten deel dan vorig jaar.

Respondenten hebben minder belangstelling voor de Nederlandse Veteranendag in de media dan in voorafgaande jaren. Dat geldt in het bijzonder voor de jonge veteranen (zij die ingezet zijn tijdens internationale operaties). Ook de waardering voor de aandacht in de media, kwantitatief en kwalitatief, is gedaald ten opzichte van vorig jaar. Er is echter wel een sterkere positieve waardering bij jonge veteranen. Ook bevat deze evaluatie aanwijzingen dat jonge veteranen meer gericht zijn op digitale media en dat zij over de berichtgeving langs die weg een positievere waardering hebben dan oude veteranen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	5
2. Opzet en methode	6
3. Resultaten: - algemene waardering alle respondenten; - verschillen in waardering jonge en oude veteranen; - aanvullende opmerkingen.	7
4. Beschouwing en suggesties hoe verder	17
Bijlagen:	
1. Samenstelling steekproef	19
2. Brief die aan de respondenten is verzonden	20
3. Vragenlijst	21

1. Inleiding

De Nederlandse Veteranendag 2010 werd gehouden op zaterdag 26 juni. Het betrof dit keer de zesde editie van deze dag, die ook dit jaar groots en sfeervol is gevierd. Er waren de vaste, bekende onderdelen: de feestelijke bijeenkomst in de Ridderzaal, de medaille-uitreiking op het Binnenhof, het defilé door de Haagse binnenstad en het uitgebreide programma op het Malieveld. Als eerbetoon aan de Nederlandse Koreastrijders was er dit jaar een estafeteloop georganiseerd. Deze estafette, met een afstand van 123 kilometer, stond symbool voor de tijdens de inzet van het Nederlandse Detachement Verenigde Naties (NDVN) in Korea (1950-1954) aantal gesneuvelde en vermiste militairen, te weten 123 man.

Deze zesde Nederlandse Veteranendag was een fantastisch mooie dag, in alle opzichten, zowel voor de Nederlandse veteranen als voor het Nederlandse publiek. Dit publiek was massaal toegestroomd, ondanks de concurrentie van het mooie strandweer. Ongeveer 70.000 bezoekers bezochten de verschillende evenementen en activiteiten in de binnenstad van Den Haag.

Langs de route van het defilé stonden op sommige plaatsen de toeschouwers rijen dik om het kleurrijke defilé van dichtbij te kunnen bewonderen. In de Ridderzaal werd, in aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje, dit jaar eveneens een korte plechtigheid gehouden, gevolgd door een ceremoniële medaille-uitreiking op het Binnenhof. Tijdens het jaarlijkse defilé kwamen in een fly-past historische en moderne vliegtuigen langs. Het Malieveld diende in 2010 wederom als centrale uitvalsbasis voor de Nederlandse Veteranendag. Het was hier ook dit jaar een drukte van belang. De schattingen van het aantal bezoekers van dit deel van het evenement liepen uiteen van 7000 tot 10.000 bezoekers. Er heerste een ontspannen en uitstekende sfeer onder de mensen. De manifestatie werd op het Malieveld afgesloten door een live-concert, waar onder andere de 3JS, Ilse de Lange en DJ Isis optraden.

In dit rapport wordt verslag uitgebracht van de evaluatie die het Veteraneninstituut heeft verricht onder een steekproef van de veteranenpashouders. Daarin is gevraagd naar de waardering van de dag als zodanig, van de verschillende onderdelen en van de aandacht in de media. In paragraaf 2 worden de opzet en de methode van de evaluatie besproken. In paragraaf 3 worden de resultaten van deze evaluatie in beknopte vorm, puntsgewijs samengevat. De aspecten waarop jonge veteranen en oude veteranen van elkaar verschillen worden expliciet benoemd. Tevens wordt beschreven wanneer de resultaten van deze evaluatie afwijken van die in voorafgaande jaren.

De laatste paragraaf bevat een beschouwing en een blik vooruit, naar een evaluatie van de Nederlandse Veteranendag 2011.

2. Opzet en methode

Voor de evaluatie van de Nederlandse Veteranendag 2010 is door het Comité Nederlandse Veteranendag aangegeven dat men graag wil weten hoe de veteranen zelf deze waarderen en dat daarbij kan worden afgeweken van de eerder door maj Huls – van Zijl ontworpen en toegepaste onderzoeksopzet en –methode. Het Comité koos voor een beperktere opzet, waarbij een aantal vragen van de eerdere evaluaties in 2010 konden vervallen. In overleg met het Comité is besloten de steekproef in omvang terug te brengen van 2.400 naar 1.000 veteranen.

Uit het bestand van veteranenpashouders is een steekproef getrokken van circa 500 veteranen die bij de traditionele oorlogen zijn ingezet (Nederlands-Indië, Korea, Nieuw-Guinea). In totaal zijn 532 van deze ‘oude’ veteranen benaderd. Tevens is een steekproef getrokken van circa 500 veteranen die ingezet zijn bij vredesoperaties en andere internationale operaties vanaf 1979. Daarbij is een gestratificeerde steekproef getrokken, zodanig dat kleine, middelgrote en grote missies naar evenredigheid in de steekproef zijn opgenomen.

In totaal zijn 488 van deze ‘jonge’ veteranen benaderd. Hierbij is rekening gehouden met veteranen die aan meerdere missies hebben deelgenomen en met hen die niet aan onderzoek willen meewerken. In totaal bestond de steekproef dus uit 1.020 veteranen. In een bijlage is de opbouw van deze steekproef nader beschreven.

Aan deze 1.020 veteranen is op maandag 28 juni, dus direct na de Veteranendag, een brief met daarbij een vragenlijst gestuurd. In die brief werd erop gewezen dat de vragenlijst ook online kan worden ingevuld. Door technische problemen bleek dit echter niet mogelijk te zijn, zodat deze mogelijkheid kwam te vervallen. Alle in deze rapportage verwerkte vragenlijsten zijn op papier ingevuld en via een meegestuurde envelop met antwoordnummer aan het Vi teruggestuurd. De brief en de vragenlijst zijn als bijlagen aan dit rapport toegevoegd.

3. Resultaten

In dit deel van het onderzoeksverslag worden de resultaten van de enquête beschreven. De eerste paragraaf geeft een overzicht van de respons. Hierin zijn de persoonskenmerken geslacht en leeftijd opgenomen. Tevens wordt een onderscheid gemaakt of de respondent behoort tot de groep jongere dan wel oudere veteranen. In de tweede paragraaf worden de resultaten van de evaluatievragen beschreven, zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht. Tot slot worden algemene aanvullingen en opmerkingen van de respondenten ten aanzien van deze editie van de Nederlandse Veteranendag besproken.

3.1. Respondentenbestand

In totaal zijn 302 vragenlijsten volledig ingevuld retour ontvangen. Dit is een respons van 29,6%. De respons in 2009 was hoger (36,1%). Verhoudingsgewijs hebben meer oudere veteranen dan jongere veteranen de vragenlijst ingevuld en teruggestuurd (resp. 60,8% en 39,2%).

3.1.a. Persoonsgegevens

De vraag naar het geslacht is door 296 respondenten (98%) beantwoord. Evenals in andere jaren was de overgrote meerderheid van het mannelijke geslacht, te weten 290 (98%). De vragenlijst is door zes vrouwelijke veteranen (2%) beantwoord. Deze verdeling qua geslacht is exact hetzelfde als de verdeling bij de enquête van 2009.

3.1.b. Leeftijd

Hetzelfde aantal respondenten, 296 (98%), heeft de vraag naar de leeftijd beantwoord. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers aan de enquête was 67,2 jaar. Ruim één derde van de respondenten (35,1%) is jonger dan 65. Opvallend is verder dat veel respondenten ouder zijn dan tachtig jaar (43,2%).

De gemiddelde leeftijd van de enquête van 2009 was 67 jaar. Bij de groep oude veteranen, van missies vóór 1979, was de gemiddelde leeftijd 80,8 jaar. Bij de groep jonge veteranen was de gemiddelde leeftijd 48,9 jaar. Qua leeftijd verschillen de respondenten dit jaar niet van de respondenten in 2009.

3.1.c. Uitzendingperiode

Op de vraag 'Bent u ingezet onder oorlogs- of daarmee vergelijkbare omstandigheden (militaire operatie/missie/uitzending) vóór 1979' antwoordden 185 respondenten (63%) bevestigend. In de enquête van 2009 betrof dit een percentage van 61,9%. Op de vraag 'Bent u ingezet onder oorlogs- of daarmee vergelijkbare omstandigheden (militaire operatie/missie/uitzending) ná 1979' antwoordden 119 respondenten (40%) met ja en 177 respondenten (60%) antwoordden nee. In 2009 waren deze percentages respectievelijk 43,5% en 56,5%. Dat betekent dat voor de enquête van 2010 acht respondenten zowel vóór als ná 1979 hebben deelgenomen aan een operatie, missie en/of uitzending. Voor het overige wijkt deze verdeling niet af van de verdeling in de evaluatie van 2009.

3.2. Evaluatie

In deze paragraaf worden de resultaten per vraag weergegeven. De tabellen geven daarbij een overzicht van de totale populatie veteranen die deel hebben genomen aan deze enquête, zonder onderscheid te maken tussen oude en jonge veteranen. Voor zover uit de analyse van de resultaten bleek dat oude en jonge veteranen verschillen in hun antwoorden en in hun waardering, is dat in de begeleidende tekst bij elke tabel weergegeven. Wel is bij elk onderdeel een vergelijking gemaakt met de resultaten van de evaluatie uit 2009.

3.2.a. Deelname aan de Nationale Veteranendag

Aan de deelnemers van de enquête werd de vraag gesteld of zij op 26 juni in Den Haag aanwezig waren bij evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag. Hierop antwoordden 38 respondenten (12,6%) bevestigend en 263 respondenten (87%) gaf aan niet in Den Haag te zijn geweest voor de festiviteiten. Dit cijfer komt overeen met de enquête van 2009, waarin 13,1% van de respondenten eveneens naar de Nationale Veteranendag in Den Haag waren geweest. Daarmee is de opgaande lijn qua deelnemersaantallen die tot 2009 is geconstateerd, in 2010 niet voortgezet.

Een iets hoger percentage jonge veteranen, mannen en vrouwen ingezet op missies vanaf 1979, heeft de Nederlandse Veteranendag bijgewoond dan de oudere veteranen, van de missies vóór 1979. Het percentage jonge veteranen uit deze populatie dat in Den Haag aanwezig was, was 12,6% ten opzichte van 11,9% van de oudere veteranen, hetgeen evenwel geen significant verschil is.

Tabel 1: Redenen waarom men niet aanwezig is geweest bij evenementen Nederlandse Veteranendag 2010 (meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoordmogelijkheid	2010 (%)	2009 (%)
Aanwezig evenementen in eigen gemeente/regio	19,4	22,4
Ouderdom	24,0	17,1
Invaliditeit/ziekte	18,6	14,7
Werk/studie	9,1	11,2
Vakantie	11,8	11,1
Woon in buitenland	3,8	4,6
Voel mij (nog) geen veteraan	8,0	8,0
Niet geïnteresseerd	11,4	13,2
Anders, namelijk (...)	18,6	18,2

(N=263)

Op de vraag waarom men niet naar Den Haag is geweest, waren meerdere antwoorden mogelijk. Van de respondenten hebben 263 (87%) deze vraag beantwoord. Uit de tabel blijkt dat ten opzichte van 2009 een groter percentage veteranen aanwezig is geweest bij evenementen in de eigen gemeente of regio. Een groter percentage veteranen lijkt af te haken vanwege ouderdom of invaliditeit/ziekte. Het aantal niet-geïnteresseerden is licht afgenomen vergeleken met 2009.

Vijftig respondenten gaven een persoonlijke toelichting op deze vraag. Meestal gaf men aan dat er andere verplichtingen waren, waardoor men niet aan de evenementen in Den Haag had kunnen deelnemen (22 maal). Daarnaast was er ook sprake van gebrek aan interesse, omdat men zich geen veteraan voelt, of omdat men de Nederlandse Veteranendag in Den Haag te massaal vindt (tien maal).

Van de veteranen die de festiviteiten in Den Haag hebben bezocht, was het percentage respondenten dat naar het muziekprogramma op het Malieveld is geweest het hoogst met 73%. In 2009 had 87,7% van de respondenten aangegeven het Malieveld te hebben bezocht. Mogelijk zit het grote verschil in de vraagstelling. In 2009 hadden een groot aantal van de respondenten aangegeven dat zij voor het defilé een bezoek hadden gebracht aan het Malieveld. De vraag in de enquête van 2010 noemde specifiek 'het muziekprogramma'.

Het Nationale defilé is door 31 respondenten (83,8%) van de bezoekende veteranen (37) bezocht. Hiervan hebben zeventien veteranen (55%) daadwerkelijk deelgenomen aan het defilé. Dat is een flinke stijging ten opzichte van 2009, toen 43,9% van de aanwezige veteranen in Den Haag deelnamen aan het defilé. In de cijfers van oude en jonge veteranen is bij dit onderwerp geen significant onderscheid gebleken. De oudere veteranen hadden iets hogere percentages bezoekers en deelnemers

van het defilé, terwijl juist een iets hoger percentage jongeren het muziekprogramma op het Malieveld heeft bijgewoond.

De plechtigheid in de Ridderzaal en de ceremoniële medaille-uitreiking worden nog immer laag bezocht. Dit jaar is één respondent (3%) bij deze plechtigheden aanwezig geweest. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat dit op uitnodiging geschied.

Dertien respondenten gaven een toelichting op de deelname aan de evenementen in Den Haag. De meningen over het muziekprogramma zijn verdeeld. Ten aanzien van het defilé gaven twee respondenten aan dat er te veel stops waren en dat het opstellen te lang duurde.

Op de vraag of de respondent volgend jaar bij een programma zoals in Den Haag aanwezig zou willen zijn, antwoordden 127 veteranen (42%) bevestigend. In 2009 bedroeg dit percentage 41,1%, een marginaal verschil. Het percentage jonge veteranen dat volgend jaar de Nederlandse Veteranendag zou willen bezoeken is qua percentage aanmerkelijk hoger (48,7%) dan van de oudere veteranen (38,4%).

144 respondenten gaven een toelichting bij de vraag of men volgend jaar in Den Haag aanwezig zou willen zijn. Meestal betrof het een "ja, mits", dat wil zeggen dat men wel wil, maar dat men een voorbehoud maakt in verband met leeftijd en gezondheid. Negentien respondenten antwoordden dat zij dit niet willen en negen respondenten geven de voorkeur aan deelname aan een lokale veteranendag.

3.2.b. Deelname aan lokale of regionale veteranendagen

Van de respondenten antwoordden 108 veteranen (36%) dat zij op of rond 26 juni lokale en/of regionale evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag hebben bezocht. In 2009 bedroeg dit percentage 36,9%.

Bij deze vraag bleek eveneens de relatief geringe belangstelling bij de groep jonge veteranen. Van de groep oudere veteranen gaf 47,5% aan bij de lokaal georganiseerde veteranendag aanwezig te zijn geweest ten opzichte van (slechts) 19,3% van de jonge veteranen.

Het verschil qua interesse wordt eveneens bevestigd bij de vraag of de veteraan volgend jaar bij bijeenkomsten c.q. evenementen in de eigen regio aanwezig zou willen zijn. Op de vraag of men volgend jaar in de eigen gemeente of regio aan een bijeenkomst wil deelnemen, antwoordden 184 veteranen (61,3%) bevestigend. Van de groep oude veteranen antwoordde 72,3% bevestigend. Daarentegen geeft 53,8% van de jonge veteranen aan, dat zij niet geïnteresseerd zijn in deelname aan een lokale of regionale bijeenkomst. Dit laatste wijst er echter tevens op dat 46,2% van de jonge veteranen mogelijk wel geïnteresseerd is, hetgeen een positief teken is.

116 respondenten gaven bij deze vraag een toelichting. De belangstelling om volgend jaar deel te nemen aan een lokale veteranendag is groot (43), hoewel ook hier een voorbehoud wordt gemaakt in verband met leeftijd en gezondheid (32). Er is veel waardering voor de lokale veteranendagen; nabijheid, bekendheid met andere bezoekers en kleinschaligheid worden daarbij expliciet benoemd als voordelen. De persoonlijke benadering door de burgemeester vergroot de betrokkenheid, merken twee respondenten op.

Tabel 2: Redenen waarom men de lokale of regionale veteranendagen niet heeft bezocht (meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoordmogelijkheid	2010 (%)	2009 (%)
Ouderdom	19,0	16,1
Invaliditeit/ziekte	16,5	14,7
Werk/studie	14,5	13,8
Vakantie	12,5	13,4
Woon in buitenland	4,5	6,6
Voel mij (nog) geen veteraan	8,0	8,9
Niet geïnteresseerd	17,5	18,2
Geen bijeenkomst in eigen gemeente/regio	14,5	18,9
Anders, namelijk (...)	19,0	13,6

(N=200)

Uit de tabel blijkt dat ouderdom of invaliditeit/ziekte het meest genoemd worden als reden waarom men niet aan lokale of regionale veteranendagen heeft deelgenomen.

Een kleine minderheid geeft zich (nog) geen veteraan te voelen. Opmerkelijk, maar niet geheel onverwacht is het aantal jonge veteranen dat zegt zich (nog) geen veteraan te voelen, aanzienlijk hoger dan het aantal oude veteranen (respectievelijk 16% en 2,6%). Een substantiële minderheid geeft aan niet geïnteresseerd te zijn.

In de toelichting die respondenten bij deze vraag hebben gegeven, vallen twee zaken op. Een aanzienlijk aantal veteranen (27) geeft aan dat er in hun gemeente of regio geen lokale of regionale veteranendag heeft plaatsgevonden. Daarbij blijkt dat in een aantal gevallen er wel degelijk een lokale of regionale bijeenkomst plaatsvond, bijvoorbeeld in Friesland, Roermond en Den Helder. Daarnaast valt op dat er in een aantal plaatsen sprake is van een persoonlijke benadering en persoonlijke contacten tussen veteranen onderling en tussen veteranen en de gemeente. De persoonlijke uitnodiging van de burgemeester wordt op prijs gesteld, zodat men zich bij verhindering ook persoonlijk afmeldt.

3.2.c. De media

In de diverse media is aandacht geschonken aan de Nederlandse Veteranendag. Een aantal vragen in de enquête is daarom op de media gericht om de waardering hiervoor onder de veteranen vast te stellen. Allereerst is gevraagd of men de Nederlandse Veteranendag 2010 geheel of gedeeltelijk via de media heeft gevolgd. Vervolgens is gekeken naar de waardering over de hoeveelheid aandacht die de media in 2010 aan de Nederlandse Veteranendag heeft besteed en naar de waardering over de manier waarop de media aan de Veteranendag 2010 aandacht heeft besteed. In beide vragen is een onderverdeling gemaakt naar de waardering voor de aandacht via de geschreven media, televisie, radio en digitale media.

Op de vraag of de respondent het programma van de Nederlandse Veteranendag via de media (via rechtstreekse uitzendingen, dan wel via journaaluitzendingen op televisie en/of radio) had gevolgd, antwoordde 86 veteranen (29%) bevestigend, 103 veteranen (34%) hadden de programma's in de media gedeeltelijk gevolgd en 111 (37%) in het geheel niet.

Deze percentages bedroegen in 2009 respectievelijk 33% , 38% en 29%.

107 respondenten gaven een toelichting bij deze vraag. Meestal betrof dit alleen de melding dat men (delen van) de Veteranendag had gevolgd via televisie. Daarnaast waren er ook een twintigtal expliciet positieve reacties.

Uitsplitsing tussen oude en jonge veteranen wees op een lagere interesse voor de Nederlandse Veteranendag bij jonge veteranen. Van deze groep respondenten gaf 50,4% aan het programma geheel niet in de media te hebben gevolgd. Voor de oudere veteranen was dit cijfer 27,7%.

Het algemene beeld laat een dalende tendens zien in de waardering voor de hoeveelheid aandacht in de verschillende media over de gehele groep veteranen genomen.

Tabel 3: Waardering voor de hoeveelheid aandacht in de geschreven media

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010	Percentage 2009
Slecht	2,6	4,5
Matig	30,4	24,7
Neutraal	23,0	25,7
Goed	42,2	43,0
Uitstekend	1,9	2,2

(N=270)

De waardering voor de hoeveelheid aandacht in de geschreven media voor de Nederlandse Veteranendag is licht afgenomen in vergelijking tot 2009: meer respondenten beoordeelden de hoeveelheid aandacht als matig. Er was een opvallend verschil tussen de oude en jonge veteranen. De percentages behorende bij de beoordeling matig (oudere veteranen 31,6% tegenover 21,8% bij jonge veteranen) en neutraal (oudere veteranen 15,3% tegenover 28,6% bij jonge veteranen) verschilden substantieel. Jongeren oordeelden in dit opzicht minder negatief en vaker neutraal over de hoeveelheid aandacht in de geschreven media.

Tabel 4: Waardering voor de hoeveelheid aandacht via de televisie

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010	Percentage 2009
Slecht	5,5	2,3
Matig	17,0	15,1
Neutraal	21,8	19,6
Goed	49,8	54,5
Uitstekend	5,9	8,5

(N=271)

De waardering voor de hoeveelheid aandacht via de televisie voor de Nederlandse Veteranendag is eveneens licht afgenomen ten opzichte van 2009. Ook bij deze vraag was er een vergelijkbaar opvallend verschil tussen de oude en jonge veteranen. De percentages behorende bij de beoordeling matig (oudere veteranen 18,1% tegenover 11,8% bij jonge veteranen) en neutraal (oudere veteranen 15,3% tegenover 26,9% bij jonge veteranen) verschilden substantieel. Jongeren oordeelden in dit opzicht eveneens minder negatief en vaker neutraal dan oude veteranen over de hoeveelheid aandacht op televisie.

Tabel 5: Waardering voor de hoeveelheid aandacht via de radio

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010	Percentage 2009
Slecht	6,9	7,0
Matig	27,6	22,2
Neutraal	43,4	38,9
Goed	22,2	29,3
Uitstekend	0,0	2,7

(N=203)

De waardering voor de hoeveelheid aandacht via de radio voor de Nederlandse Veteranendag is lager in vergelijking tot 2009. Wederom was bij deze vraag een opvallend verschil tussen de oude en jonge veteranen. De percentages behorende bij de beoordeling matig (oudere veteranen 18,1% tegenover 46,2% bij jonge veteranen) verschilden substantieel. Jongeren oordeelden in dit opzicht vaker neutraal dan oude veteranen over de hoeveelheid aandacht op de radio.

Tabel 6: Waardering voor de hoeveelheid aandacht via digitale of online media (hyves, internet, etc.)

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010
Slecht	8,2
Matig	20,6
Neutraal	54,1
Goed	15,1
Uitstekend	2,1

(N=146)

De waardering voor de hoeveelheid aandacht via digitale of online media voor de Nederlandse Veteranendag is voor het eerst gemeten in 2010. Iets minder dan de helft van de respondenten (48,3%) heeft deze vraag beantwoord. Zoals te verwachten was, is er in de antwoorden op deze vraag een opvallend verschil te zien tussen de oude en jonge veteranen. De percentages behorende bij de beoordeling matig (oudere veteranen 7,9% tegenover 13,4% bij jonge veteranen), neutraal (oudere veteranen 13,6% tegenover 45,4% bij jonge veteranen) en goed (oudere veteranen 3,4% tegenover 12,6% bij jonge veteranen) verschilden substantieel. Van de oudere veteranen had slechts 28,5% antwoord gegeven tegenover 73,5% van de jongere veteranen. Hieruit blijkt duidelijk dat de jongere veteraan meer op digitale media zijn ingesteld en hier meer waardering voor hebben.

In totaal gaven 75 respondenten een toelichting bij de vraag naar de waardering van de hoeveelheid aandacht in de media. In een aantal gevallen had men kritiek om het in de media aan goede en voldoende aandacht ontbrak (25). Twee respondenten noemen het initiatief om via Hyves een erehaag te vormen een goed idee. Een aardig citaat: *Geen mening over de media. Ik heb Checkpoint en een volkstuin, en dat is oké.*

Tabel 7: Waardering voor de manier van aandacht in de geschreven media

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010	Percentage 2009
Slecht	3,5	4,8
Matig	26,5	21,3
Neutraal	29,6	31,1
Goed	40,0	41,3
Uitstekend	0,4	1,6

(N=260)

De waardering voor de manier van aandacht in de geschreven media voor de Nederlandse Veteranendag is licht afgenomen ten opzichte van 2009. Er is eenzelfde verschil tussen de oude en jonge veteranen bij de waardering voor de manier waarop aandacht is besteed als bij de hoeveelheid aandacht in de geschreven media. De percentages behorende bij de beoordeling matig (oudere veteranen 31,6% tegenover 21,8% bij jonge veteranen) en neutraal (oudere veteranen 15,3% tegenover 28,6% bij jonge veteranen) verschilden substantieel.

Tabel 8: Waardering voor de manier van aandacht via de televisie

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010	Percentage 2009
Slecht	1,9	2,3
Matig	20,5	15,0
Neutraal	19,7	22,8
Goed	52,3	52,0
Uitstekend	5,7	7,9

(N=264)

De waardering voor de manier waarop de televisie aandacht heeft besteed aan de Nederlandse Veteranendag is eveneens licht afgenomen in vergelijking tot 2009. Er was bij deze vraag een vergelijkbaar opvallend verschil tussen de oude en jonge veteranen. De percentages behorende bij de beoordeling matig (oudere veteranen 23,7% tegenover 10,1% bij jonge veteranen) en neutraal (oudere veteranen 10,7% tegenover 27,7% bij jonge veteranen) verschilden substantieel. Jongeren oordeelden in dit opzicht eveneens minder negatief en neutraler dan oude veteranen over de hoeveelheid aandacht op televisie.

Tabel 9: Waardering voor de manier van aandacht via de radio

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010	Percentage 2009
Slecht	4,3	6,0
Matig	27,0	21,5
Neutraal	45,5	42,2
Goed	22,3	28,0
Uitstekend	1,0	2,3

(N=211)

De waardering voor de manier waarop via de radio aandacht is besteed aan de Nederlandse Veteranendag is eveneens lager ten opzichte van 2009. Wederom was bij deze vraag een opvallend verschil tussen de oude en jonge veteranen. De percentages behorende bij de beoordeling neutraal (oudere veteranen 22,0% tegenover 47,1% bij jonge veteranen) en goed (oudere veteranen 12,4% tegenover 20,2% bij jonge veteranen) verschilden substantieel. Jongeren oordeelden in dit opzicht meer neutraal en positiever dan oude veteranen over de hoeveelheid aandacht op de radio.

Het is duidelijk dat er minder waardering is voor de manier waarop de verschillende media aandacht hebben besteed aan de Nederlandse Veteranendag.

Tabel 10: Waardering voor de manier van aandacht via digitale of online media (hyves, internet, etc.)

Antwoordmogelijkheid	Percentage 2010
Slecht	4,6
Matig	23,5
Neutraal	55,6
Goed	15,0
Uitstekend	1,3

(N=153)

Zoals eerder is geschreven, is de waardering voor de manier van aandacht via digitale of online media voor de Nederlandse Veteranendag dit jaar voor het eerst gemeten. Evenals bij de mate van aandacht via dit medium is gezien de cijfers de manier waarop er via dit medium aandacht is voor de Nederlandse Veteranendag voor verbetering vatbaar.

Bij deze vraag was er wederom een opvallend verschil tussen de oude en jonge veteranen. De percentages behorende bij de beoordeling matig (oudere veteranen 10,7% tegenover 14,3% bij jonge

veteranen), neutraal (oudere veteranen 13,6% tegenover 50,4% bij jonge veteranen) en goed (oudere veteranen 4,5% tegenover 11,8% bij jonge veteranen) verschilden substantieel. Van de oudere veteranen heeft slechts 31,1% antwoord gegeven tegenover 79,8% van de jongere veteranen. Hieruit blijkt duidelijk dat de jongere veteraan meer op digitale media zijn ingesteld.

Bij de vraag naar de waardering voor de manier waarop de media aandacht heeft besteed aan de Veteranendag gaven 51 veteranen een toelichting. De waardering voor de live-uitzending op de televisie loopt daarbij behoorlijk uiteen. Naast lovend commentaar was er ook venijnige kritiek.

4. Beschouwing en suggesties

Aan het einde van de vragenlijst konden respondenten aangeven wat zij gemist hebben tijdens deze Veteranendag. Ook konden zij algemene opmerkingen maken.

108 mensen gaven een toelichting bij de vraag wat wij gemist hadden. Verreweg de meesten van hen waren zeer positief. Negen respondenten hadden liever gezien dat de Nederlandse Veteranendag ergens centraal in het land wordt georganiseerd. Een interessante, concrete suggestie betreft het versterken van de onderling band tussen veteranen door bekende personen of bekende veteranen in te schakelen. Verder pleit men voor betere aandacht voorafgaande aan de Nederlandse Veteranendag, voor het plaatsen van publicatie- of mededelingenborden, alsmede een ontmoetingsplaats voor veteranen en voor aanvullend vervoer en faciliteiten (zitplaatsen) voor ouderen en invaliden.

De evaluatie Nederlandse Veteranendag 2010 laat zien dat de belangstelling onder veteranen niet langer toeneemt. De lagere respons op de enquête kan voor een deel verklaard worden uit de technische complicaties, doordat de online versie niet goed functioneerde. Daarnaast laat de evaluatie ook een lagere waardering zien, hoewel het hier meer om een tendens gaat, dan om een significant verschil ten opzicht van voorafgaande jaren. Dit wijst echter op de mogelijkheid dat er een gewenningseffect optreedt. In de eerste jaren was de Nederlandse veteranendag nieuw, verrassend, ook voor veteranen. In een volgende evaluatie kan gericht worden nagegaan in hoeverre dit gewenningseffect inderdaad optreedt.

De belangstelling voor de evenementen in Den Haag is groot. Er is een potentieel voor het vergroten van deelname, met name onder jonge veteranen. Daarbij dient evenwel ook de doelstelling van de Nederlandse Veteranen onder ogen gezien te worden. Deze dag is immers bedoeld om de bekendheid van de Nederlandse bevolking met zijn veteranen te vergroten en de erkenning of waardering van de bevolking voor zijn veteranen te bevorderen.

De belangstelling voor lokale of regionale veteranendagen onder jonge veteranen is gering. Deze bijeenkomsten worden in het algemeen gezien als evenement dat vooral bedoeld is voor oudere veteranen. Beleidsmatig kan het Comité Nederlandse Veteranendag een keuze maken, of men de aantrekkelijkheid van lokale of regionale veteranendagen voor jonge veteranen wil vergroten. Voor de evaluatie van de Nederlandse Veteranendag 2011 kan een opzet worden gemaakt waarbij gerichter informatie wordt gevraagd over specifieke doelstellingen of thema's die het Comité Nederlandse Veteranendag beoogt. Daarbij zijn meerdere opties mogelijk:

- door middel van enkele gerichte vragen kan ter plaatse in Den Haag door interviews met bezoekers van de Veteranendag een eerste indruk worden verkregen over de mate waarin de doelstellingen en subdoelstellingen van de Veteranendag 2011 zijn gerealiseerd;
- het bevragen van specifieke leeftijdsgroepen verdient bijzondere aandacht, meer dan het bevragen van een representatieve steekproef van de veteranenpashouders;
- in 2011 kan opnieuw een vragenlijstonderzoek worden verricht;
- in 2011 is het online veteranenpanel van het Veteraneninstituut operationeel. Dit panel biedt bij uitstek een platform om meningen en indrukken van de Nederlandse Veteranendag te peilen, zowel achteraf, alsook vooraf.

Bijlage 1: Samenstelling steekproef evaluatie Nederlandse Veteranendag 2010

De aantallen pashouders zijn weergegeven per 15 juni 2010.

Uit het bestand van ‘oude’ veteranen is een steekproef getrokken van 1%.

Uit het bestand van ‘jonge’ veteranen is een steekproef getrokken van 2%, zodanig dat grote, middelgrote en kleinere missies naar evenredigheid in de steekproef zijn vertegenwoordigd.

Grotere missies zijn missies waaraan meer dan 1.000 veteranenpashouders hebben deelgenomen. Middelgrote missies zijn gedefinieerd als missies waaraan 200 tot 1.000 pashouders hebben deelgenomen. Kleinere missies zijn missies waaraan minder dan 200 veteranenpashouders hebben deelgenomen. Door de steekproef op deze manier samen te stellen is gegarandeerd dat ook de kleinere en middelgrote missies naar evenredigheid zijn vertegenwoordigd.

In de uiteindelijke samenstelling van de steekproef is een correctie aangebracht omdat een aantal veteranen meerdere malen is uitgezonden, en omdat een (beperkt) aantal veteranen heeft gemeld dat zij niet aan enig onderzoek willen deelnemen.

“Oude” veteranen:		
	Aantal pashouders	Aantal in steekproef
Tweede Wereldoorlog	5.400	56
Nederlands Indië	32.902	331
Korea	1.071	13
Nieuw Guinea	12.952	132
Totaal	52.325	532

“Jonge” veteranen:		
	Aantal pashouders	Aantal in steekproef
Grotere missies	19.458	362
Middelgrote missies	5.315	96
Kleinere missies	1.657	30
Totaal	26.430	488

Bijlage 2: Aanbiedingsbrief

Ons kenmerk: 20100702/JW

Betreft: Evaluatie Nederlandse Veteranendag 2010

Bijlage: Enquête “Evaluatie Nederlandse Veteranendag 26 juni 2010”

Doorn, 2 juli 2010

Geachte veteraan,

Het Comité Nederlandse Veteranendag wil graag weten hoe de Nederlandse bevolking en de veteranen de zesde Nederlandse Veteranendag van 26 juni 2010 hebben ervaren. Het Veteraneninstituut (Vi) stuurt u daarom een vragenlijst, waarmee u, als veteraan, uw mening geven over deze Veteranendag. Met uw antwoorden helpt het comité om in de toekomst de Nederlandse Veteranendag te bestendigen en waar mogelijk te verbeteren.

Het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) van het Vi heeft een representatieve steekproef getrokken uit het bestand Veteranenpashouders. U behoort tot de groep van 1000 geselecteerden. U kunt de bijgevoegde vragenlijst invullen en aan ons terug te sturen vóór 31 juli 2010. Een antwoordenvolp is bijgevoegd; een postzegel is niet nodig. Om ons met de verwerking van uw antwoorden te helpen, kunt u deze vragenlijst ook met behulp van internet via uw eigen computer invullen. Dat is voor u en voor ons eenvoudig: als u in de adresbalk van uw computer <http://redirect.netq.nl/veteranendag2010> invult, komt u vanzelf bij de vragenlijst.

Uw gegevens worden anoniem verwerkt en zijn in de rapportage niet tot u persoonlijk herleidbaar. Het rapport wordt in het najaar op onze website (www.veteraneninstituut.nl) gepubliceerd. Ook houden wij u via Checkpoint op de hoogte van de resultaten van deze enquête.

Mocht u niet aan deze evaluatie willen deelnemen, dan stellen we het op prijs als u de enquête aan ons terug stuurt met vermelding van de reden. Wij zijn ons ervan bewust dat sommigen onder u ook voor andere onderzoeken al eerder een vragenlijst van het KOC hebben ontvangen. Wij willen u niet onnodig lastig vallen. Daar staat tegenover dat uw mening voor ons van buitengewoon groot belang is.

Indien u vragen heeft over (het invullen van) de enquête, dan kunt u contact met mij opnemen. Ik ben bereikbaar Via tel: 0343 – 474 257 en Via e-mail: jmp.weerts@veteraneninstituut.nl.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking. Met vriendelijke groet,

Jos Weerts

Hoofd Kennis- en onderzoekscentrum

Stichting het Veteraneninstituut Doorn